

„КОНКУРС ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ – 2017 г.”

Наименование на конкурса:
Конкурс за финансиране на научни изследвания – 2017 г.
Основна научна област/тематично направление, в което проектът кандидатства:
10. Хуманитарни науки
Допълнителни научни области/тематични направления при интердисциплинарни проекти:
5. Обществени науки Интердисциплинарно изследване на читателските поведения и практики, базирано на методи на социологията, културната антропология, експерименталната психология, изследванията на библиотечното дело, книгоиздаването, книжния пазар.
Заглавие на проекта:
ЧИТАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ В БЪЛГАРИЯ 2018 Национален интердисциплинарен проект, изследващ състоянието на четенето и грамотностите в България
Базова организация:
Софийски университет „Св. Климент Охридски“ Проектът е междуфакултен, между Факултета по славянски филологии, Философски факултет, Факултета по журналистика и масова комуникация и Културния център на Софийския университет.
Партньорски организации:
Няма
Ръководител на научния колектив (академична длъжност, научна степен, име):
Проф. д-р Александър Кьосев

ФОНД
НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИИ

<i>Сума за изпълнение на проекта:</i>
119 340 лева

Резюме на проекта:

Предлагаме за подкрепа от ФНИ национален интердисциплинарен проект, изследващ състоянието на четенето и грамотностите в България.

Контекст и обществена значимост на проблема. Четенето като основна културна техника се променя в глобален мащаб в резултат от медиализацията, информационната ера, дигиталната революция и визуалния обрат. Световната изследователска общност е раздвоена в оценката на случващото: дали става дума за криза в употребите на книгата или за нормални комуникационни промени, свързани с новите технологии? В български контекст промяната има своя специфика, свързана с трудностите пред българското образование и комерсиализираната медийност: изследвания като PISA, PIRLS, както и български изследвания говорят за тревожни тенденции и за рискове при усвояване на базови компетентности, необходими за новото общество на знанието. Възникват неотложни проблеми, свързани с квалификацията на работната сила и необходимите за това грамотности и компетентности.

Задачи и изследователски цели. Какво да разбираме под „четене“, какво е състоянието на читателските поведения в България, как да работим с възловото понятие „грамотност“, какви културни и образователни политики да преноръчаме – това са важните социални и научни проблеми, към които настоящото изследване се насочва.

Изследователска традиция. Настоящото проектно предложение иска да продължи три последователни изследвания на читателските практики в България („Четяща България 2006: „Читателски практики в България 2009: „Читателски практики в България 2014“ – подкрепени от важни организации като Националната библиотека, Асоциация „Българска книга“, Асоциацията на учителите по български език и литература и пр.), чиито резултати повдигнаха много дискусии. Самата верига от подобни изследвания, правени със сравними методологически инструменти, прави възможни сравнения за състоянието на четенето през десетилетия и през държавни и културни граници. Става възможно да се установят дългосрочни тенденции в съдбата на книгата и читателските поведения, а това позволява и да се преценят обществените рискове.

Международен контекст. Изследването систематично се различава от авторитетните международни изследвания PISA и PIRLS, насочвайки се не само към процесите на учене и функционална грамотност, но и към профила на културните употреби на свободното време (културната консумация); то осигурява освен това представителност по отношение на възрастовото, образователно, културно-етническо и географско разслоение на българското общество, в което се формират опасни „ниши“ и „културни гета“.

Понятие за четене. Нашето изследване тълкува понятието „четене“ широко, като го отваря към най-съвременни практики на ползване на информация в меден и дигитален контекст; така е поставен въпроса за обема на понятието „грамотност“ и обема на допълващото го понятие „културни и комуникационни компетентности“.

Екип. Изследователският екип е интердисциплинарен, включва изтъкнати специалисти от различни дисциплини, имащи отношение към четенето; той включва и множество млади учени, докторанти и постдокторанти.

Предимства. Предимство и едновременно трудност на изследването, че изключително комплексния читателски феномен се изследва от интердисциплинарни макро- и микроперспективи, чрез работни пакети и методологически инструменти на социологията, психологията, литературознанието, медийните науки, педагогиката и пр.; към това са

добавени експертизи от приложни полета като библиотечни науки, книгоиздаване и дидактика на преподаването.

Методологическата трудност за съчетаване на получените хетерогенни резултати ще бъде преодоляна чрез специален обобщаващ методологически модел на съчетаване на данни – т.нар. *consilience* (понятие на когнитивната наука, най-близкия превод е „съвпадение“) – контролираното усилие по свързване на методологии от различни дисциплини с цел формиране на кохерентен в теоретично отношение резултат.

Приложни цели. Освен чисто изследователските цели, които ще доведат до серия от сериозни научни публикации, се преследват и политически и приложни цели, свързани с рисковете на българското общество: да се препоръчат културни и образователни политики и добри практики при промоция на четенето и да се формулират препоръки и съществени допълнения към националната стратегия за грамотност.

Разпределение на сумата по проекта между базовата организация и партньорите

Организация:

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Сума: **119 340 лева**

Обща сума за изпълнение на проекта:

119 340 лева

ФОНД
НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ

Министерство на образованието и науката

Членове на научния колектив

<i>Организации/участници</i>	<i>Бележка</i>
Базова организация:	
Софийски университет „Св. Климент Охридски“	
Ръководител на научния колектив	
Проф. д-р Александър Кьосев	
Участници:	
Проф. Емилия Алексиева (ФФ)	
Доц. Бойко Пенчев (ФСлФ)	
Доц. Дарин Тенев (ФСлФ)	
Доц. Боряна Димитрова	Алфа Рисър
Д-р Светла Петрова	ЦОПУО ¹
Д-р Моника Вакарелова (ФФ)	ПД
Д-р Богдана Паскалева (ФСлФ)	ПД
Д-р Катерина Кокинова (ФСлФ)	ПД
Филип Стоилов (ФСлФ)	ДО
Райко Байчев (ФФ)	ДО
София Тодорова (ФСлФ)	ДО
Партньорска организация:	
Няма	